

מי ומה בחוברת

מקורות ועדויות

- „היהודי היחידי“ — היא עדותו של דוד אפשטיין על קורותיה המפורטות של העיירה ליבישי באיזור קאמין-קושירסק, בגליל פינסק, בימי השואה. העדות נכתבה באידיש עממית על-ידי המחבר, שיחד עם אשתו הצטרף לפרטיזנים לאחר חיסול הגיטו, ובשנת 1944 נפצע בקרב על העיר קובל. כשהדברים הועלו על הכתב, בתום המלחמה, מילאה את ישותו של המחבר התחושה שהוא היהודי האחרון ל„עם היהודי“ שלו.
- „סיפורה של האוניה, פנצ'ו, 1940–1942“, סיפורם של פליטים יהודים על אחת האוניות, שניסו להגיע לחופי ארץ-ישראל בימי השואה. העבודה היא חלק מהחיבור של ברוס לורנס על „תולדות העצורים היהודים במחנה-ההסגר פרמונטי די טרסיה באיטליה בין השנים 1940–1945“, שנכתב במסגרת המכון ליהדות זמננו באוניברסיטה העברית.

עיון

- „בלילה מ-12 עד 5 בבוקר לא ישנתי“, מאת רומאן זימאנדט, הוא נסיון חשוב ומעורר עניין לבחון ולפענח את יומנו של אדם צ'רניאקוב, יו"ר היודנראט בווארשה, שכידוע איבד את עצמו לדעת, נוכח הגירוש של יהודי וארשה בקיץ 1942. זימאנדט הוא חוקר ספרות פולנית, החי בפולין, וניתוחו הוא נסיון להבין לרוחו של מחבר היומן דרך בדיקת הטקסט. חלקה השני והאחרון, של מסה זו, יתפרסם בלקוט הבא (כ"א).
- „הגיטו כצורת ממשל“, מאת פרופ' ראול הילברג (מחלקת מדעי המדינה, אוניברסיטת ורמונט, ארה"ב), וכן „תגובותיה של המנהיגות היהודית למדיניות הנאצים“, מאת פרופ' יהודה באואר (המכון ליהדות זמננו, האוניברסיטה העברית, ירושלים), הן הרצאות שנישאו במארס 1975 בניו-יורק, בכנס על נושא „השואה — דור לאחריה“, שאורגן ונוהל על-ידי המכון ליהדות זמננו, בתמיכת המגבית היהודית המאוחדת.
- „חלקה של האידיאולוגיה האנטישמית הנאצית באנטישמיות הפולנית“, מאת יוסף תאני, מבהיר את התעצמותה של האנטישמיות בעלת גוון דתי-קאטולי בפולין בהשפעת התורה הגזענית הנאצית.
- „שישה ימים ביולי 1944 בהונגריה“, מאת צבי ארז, דן במאורעות בבודאפשט כאשר הופעלו כוחות הצבא של אחת ממדינות „הציר“ כדי למנוע בכוח הנשק, אם יתעורר הצורך בכך, את גירוש היהודים. הנסיון המאוחר הזה היה של האדמיראל הורטי, עוצר הממלכה ההונגרית.

ספרות ניאון-נאצית בימינו

- „מבט על הספרות הניאון-נאצית“, מאת הרמן לאנגביין, עוסק בחיבורים המופיעים בהשפעת יורשי היטלר ומורשתו, על-מנת לעוות, לטשטש ולהעלים את אשר קרה לבני עמנו במלחמת-העולם השניה מידי הנאצים, וזה כביכול מתוך הסתמכות על „מחקרים“ חדשים או שיבושם של אלה הידועים זה מכבר.

דמויות

- „דמויות לוחם“, מאת ד"ר דב לוי, הוא נסיון להעלאת קווים לדמותו של חיים ילון, מראשי המחתרת היהודית בגיטו קובנה, אשר נפל על משמרתו, במיבצעו — הוצאת לוחמים יהודים ליערות.

ספרים

- „Lebensborn“ („מקור-החיים“), מאת יהודה טובין, דן בספרו של מרק הילל „בטם הגזע“ (צרפתית), שעניינו אחת התכניות השטניות של המשטר הנאצי, שאפילו במשפטי נירנברג עלה בידי סניגוריהם לטשטש ולהעלים את תוכנו ומהותו האמיתיים.